

Investointitiedustelu

Tammikuu 2016

Elinkeinoelämän keskusliitto

Investointitiedustelu

Tammikuu 2016

Sisältö

Johdanto	3
Tiivistelmä.....	3
Tiedustelumenetelmä, esitettävät kysymykset ja kattavuus	3
 Teollisuuden ja energia-alan investoinnit vuosina 2014–2016	 5
Teollisuuden kiinteät investoinnit toimialoittain	5
Teollisuuden investoinnit suuruusluokittain	6
 Investointien tarkoitus 2016.....	 8
 Investointeihin vaikuttavat tekijät vuosina 2015–2016	 9
 Investoinnit ulkomaille vuosina 2005–2015	 10
Teollisuuden henkilökunta Suomessa ja ulkomailla	10
Tiedustelumenetelmä.....	11
 Liitteet	

Johdanto

Tiivistelmä

Suomalaisten teollisuusyritysten kotimaahan tekemät kiinteät investoinnit olivat vuonna 2014 vain alle 2,9 miljardin euron tasolla. Investoinnit laskivat vajaat neljä prosenttia vuoteen 2013 verrattuna, ja niiden taso oli 2000-luvun matalimpia. Jos investointeihin lasketaan mukaan myös tutkimus- ja tuotekehitystoiminta, investointisumma oli vähän yli 6 miljardia euroa.

EK:n tiedustelun mukaan teollisuuden kiinteät investoinnit kääntyivät viime vuonna kasvuun, mutta tutkimus- ja tuotekehitystoiminta supistui edelleen. Kiinteiden investointien odotetaan jatkavan maltillisessa kasvussa tänä vuonna. Kiinteiden investointien summa nousisi 3,5 miljardiin euroon. Kohennuksesta huolimatta investointien taso ei riitä korvaamaan pääomakannan ennustettua kulumista.

Energia-alan investoinnit jatkuvat varsin vilkkaina vuosina 2014–2016. Teollisuuden ja energia-alan yhteenlaskettujen investointien arvioidaan olevan alkanee- na vuonna vähän alle 5,5 miljardia euroa.

Investointiaste eli investointien suhde teollisuuden jalostusarvoon paranee tiedustelun mukaan vähän. Sen odotetaan olevan tänä vuonna runsaat 11 prosenttia. Noususta huolimatta suomalaisten teollisuusyritysten investointiaste jää vähän Länsi-Euroopan keskitasoa matalammalle.

Tiedustelun mukaan pienten yritysten investoinnit kasvoivat viime vuonna. Toisaalta myös suurimpien yritysten investoinnit kasvoivat, kun taas keskisuurten investoinnit jäivät vuotta 2014 pienemmiksi. Kuluvana vuonna keskisuurten yritysten investointien arvioidaan kääntyvän uudelleen kasvuun.

Myönteistä on se, että hieman aiempaa suurempi osa investoinneista on laajennusinvestointeja. Alkaneelle vuodelle suunnitelluista investoinneista 49 % on laajennusinvestointeja, 33 % vanhan kapasiteetin korvausinvestointeja ja 13 % rationalisointi-investointeja.

Investointitiedustelun mukaan teollisuuden ulkomaiset investoinnit jäivät viime vuonna melko matalalle tasolle. Ulkomaisiin investointeihin luetaan tiedustelussa myös yrityskaupat, minkä vuoksi investointimenoissa

on voimakasta vaihtelua. Investointimenot Suomesta ulkomaille olivat tiedustelun mukaan viime vuonna hieman alle 1,5 miljardia euroa.

Suomalaisten teollisuusyritysten ulkomaisten tytäryritysten henkilökunnan määrä kasvoi tiedustelun mukaan loivasti vuosina 2013–2015.

Tilastokeskuksen keräämien tietojen mukaan suomalaiset teollisuuskonsernit työllistivät vuonna 2013 ulkomailla noin 345 000 henkilöä, eli noin puolet niiden koko henkilöstöstä.

Selvästi eniten ulkomailla olevaa työvoimaa on teknologiateollisuudessa. Myös metsä- ja kemianteollisuudella merkittävä osa työvoimasta on ulkomailla, kun taas muilla toimialoilla ulkomailla työskentelevän henkilöstön osuus on selvästi matalampi.

Tiedustelumenetelmä, esitettävät kysymykset ja kattavuus

Tämä investointitiedustelu on osa EU:n harmonisoitua suhdannetiedustelujärjestelmää. Tiedustelussa esitettävät kysymykset ovat valtaosin Euroopan komission laatimia. Elinkeinoelämän keskusliitto EK ja sen edeltäjä Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto TT ovat tehneet kyselyn Suomessa vuoden 1995 syksystä lähtien. Tiedustelun laati aiemmin Suomen Pankki.

Investointitiedustelu tehdään kaksi kertaa vuodessa, keväällä ja syksyllä. Tämä investointitiedustelu tehtiin loka–marraskuussa 2015.

Syksyn 2015 tiedustelussa kysyttiin yritysten toteutuneita investointeja vuodelta 2014 sekä investointisuunnitelmia vuosille 2015 ja 2016. Tiedustelu osoitettiin pääsääntöisesti EK:n suhdannetiedustelun otokseen kuuluville yrityksille.

Tiedusteluun vastasi 347 tehdasteollisuuden yritystä. Tiedusteluun vastanneiden yritysten yhteenlaskettu liikevaihto Suomessa oli vuonna 2014 noin 77 miljardia euroa. Vastaajayritykset työllistivät Suomessa lähes 200 tuhatta työntekijää. Tiedusteluun osallistuvien yritysten investoinnit kattavat noin neljä viidesosaa tehdasteollisuuden kaikista investoinneista.

Tässä julkaisussa kyselyn tulokset on korotettu vastaamaan Tilastokeskuksen kansantalouden tilinpi-

don mukaisia tehdasteollisuuden kiinteitä investointeja. Perusvuotena on käytetty Tilastokeskuksen ilmoittamia lukuja vuodelta 2014. Tehdasteollisuuden lisäksi tiedusteluun kuuluu energiantuotannon yrityksiä.

Kiinteisiin investointeihin ei tässä tiedustelussa lueta tutkimus- ja tuotekehitystoimintaa. Tältä osin investointikäsité poikkeaa uudistetusta kansantalouden tilinpidosta, jossa T&K-toiminta lasketaan investointeihin. Esimerkkejä kiinteistä investoinneista ovat uudet talonrakennukset, maa- ja vesirakennukset, koneet, laitteet ja kuljetusvälineet sekä myös ns. aineettomat investoinnit (esim. tietokoneohjelmistot). Tässä, syksyllä tehdyssä tiedustelussa tarkastellaan kiinteiden investointien lisäksi yleisluonteisesti tutkimus- ja tuotekehitystoimintaa. Tutkimustoiminnan kehitystä seurataan tarkemmin keväisin tehtävällä tiedustelulla.

Kysely ei koske tavanomaista kunnossapitoa, käytössä olleiden pääomatavaroiden ostoa tai myyntiä, ei myöskään leasing-hankintoja. Käyttöomaisuuden myyntituottoja ei ole otettu myöskään huomioon investointimenoja laskettaessa. Kutakin vuotta koskevat luvut on ilmoitettu asianomaisen vuoden toteutuneiden tai arvioitujen hintojen mukaisina eli käyvin hinnoin.

EU-maissa tehtävässä investointitiedustelussa kysytään syksyisin aineellisten investointien jakautumista eri käyttötarkoituksiin ja investointeihin vaikuttaneita syitä. Investoinnit jaotellaan eri käyttötarkoituksiin siten, onko investoinnin tavoitteena ensisijaisesti vanhan tuotantokapasiteetin korvaaminen, tuotantokapasiteetin lisääminen, rationalisointi vai jokin muu tavoite. Muulla tavoitteella tarkoitetaan esimerkiksi ympäristönsuojelua. Investointien keskeisimmät syyt jaotellaan EU-tiedustelussa seuraavasti: kysyntä, rahoitustilanne tai odotettu voitto, tekniset tekijät ja muut tekijät. Muilla tekijöillä tarkoitetaan esimerkiksi julkisen vallan toimenpiteitä (esim. verotus) tai vaihtoehtoa siirtää tuotantoa ulkomaille.

Kyselyn yhteydessä teollisuusyrityksiltä tiedusteltiin myös **Suomesta ulkomaille tehtyjä investointeja**. Lisäksi kysyttiin ulkomailta työskentelevän henkilökunnan määrää.

Investointitiedustelun vastausprosentit toimialoittain

	Lukumäärä			Liikevaihto milj. euroa			Henkilökunta		
	Vast.	Otos	%	Vast.	Otos	%	Vast.	Otos	%
Elintarviketeollisuus	31	69	45	4 533	6 588	69	12 010	17 791	68
Teva-teollisuus	12	31	39	319	586	55	2 037	3 762	54
Metsäteollisuus	27	43	63	15 616	16 873	93	44 757	48 509	92
Painaminen	15	29	52	132	386	34	725	2 287	32
Kemianteollisuus	44	67	66	15 456	16 834	92	17 124	21 108	81
Rakennusaineteollisuus	17	35	49	1 205	1 895	64	5 004	8 062	62
Teknologiateollisuus	189	342	55	39 153	43 738	90	112 284	132 965	84
Koko tehdasteollisuus	347	643	54	76 979	88 244	87	196 001	240 230	82

Teollisuuden investoinnit 2014–2016

Tilastokeskuksen julkaiseman kansantalouden tilinpidon sekä EK:n arvion mukaan **tehdasteollisuuden kiinteiden investointien** arvo oli vuonna 2014 vajaat 2,9 miljardia euroa. Kiinteät investoinnit vähenivät vuodesta 2013 vajaat neljä prosenttia. Myös tutkimus- ja tuotekehitystoiminta supistui vuonna 2014. Kun se lasketaan mukaan, tehdasteollisuuden investointien taso oli vähän yli 6 miljardia euroa.

EK:n Investointitiedustelun ennakkotiedon mukaan kiinteät investoinnit kasvoivat viime vuonna 16 prosentilla, mutta tutkimus- ja tuotekehitystoiminta supistui edelleen. Kiinteiden investointien arvo jäi silti matalaksi, vain hieman yli 3,3 miljardiin euroon.

Kuluvana vuonna kiinteiden investointien odotetaan kasvavan maltillisesti, samoin kuin tutkimus- ja tuotekehitystoiminnan. Kiinteiden investointien arvo kohoaisi tiedustelun mukaan noin 3,5 miljardiin euroon eli kuusi prosenttia viimevuotista korkeammalle.

Tehdasteollisuuden ja energia-alan yhteenlasketut investoinnit olivat vuonna 2014 Tilastokeskuksen tietojen ja EK:n arvion mukaan 4,7 miljardia euroa. Energia-alan investoinnit supistuivat viime vuonna, mutta tänä vuonna ne kasvaisivat jälleen selvästi.

Investointiaste eli kiinteiden investointien suhde jalostusarvoon kohosi viime vuonna aavistuksen. Se oli ennakkotietojen mukaan runsaat 11 % tehdasteollisuuden jalostusarvosta. Tänä vuonna investointiasteen paraneminen jäisi vähäiseksi.

Vaikka investoinnit ovat vaihdelleet talouskriisissä ja sen jälkeen huomattavasti, myös jalostusarvon muu-

tokset ovat olleet suuria. Investointiaste on näin ollen pysynyt suhteellisen vakaana.

Suomen teollisuuden investointiaste on uusimpien lukujen mukaan edelleen jonkin verran Länsi-Euroopan keskiarvon alapuolella.

Teollisuuden investoinnit toimialoittain

Metsäteollisuuden toteutuneet kiinteät investoinnit olivat noin 470 miljoonaa euroa vuonna 2014. EK:n tiedustelun mukaan ne kohosivat viime vuonna vajaan 700 miljoonan euron tasolle. Tänä vuonna ne pysyisivät likimain ennallaan.

Teknologiaeteollisuuden kiinteät investoinnit olivat vuonna 2014 arviolta 1 251 miljoonaa euroa. Tiedustelun mukaan investoinnit kasvoivat viime vuonna runsaaseen 1,4 miljardiin euroon, ja tänä vuonna kasvu jatkuisi noin 1,6 miljardin euron tasolle.

Teknologiaeteollisuuden alatoimialoista *metallien jalostuksen* investoinnit kasvoivat viime vuonna hieman, ja samankaltaisen kehityksen ennustetaan jatkuvan kuluvana vuonna. Metallinjalostusyritykset investoivat noin 250 miljoonaa euroa vuonna 2014, ja tänä vuonna taso olisi noin 280 miljoonaa.

Kone- ja metallituoteeteollisuuden investoinnit olivat toissa vuonna arviolta 720 miljoonaa euroa. Tiedustelun ennakkotiedon mukaan ne kasvoivat viime vuonna melko laajalti, eli runsaaseen 860 miljoonaan euroon. Tänä vuonna kasvu jatkuisi, ja investointien arvo kohoaisi hieman yli miljardin euron tasolle.

Teollisuuden investoinnit ja investointisuunnitelmat vuosina 2014–2016, milj. euroa (käyvin hinnoin) ja muutosprosentit

	2014	2015	2016	14–15 %	15–16 %
Kiinteät investoinnit	2 866	3 323	3 523	16,0	6,0
Tutkimus- ja kehitykseen	3 185	3 004	3 160	-5,7	5,2
Yhteensä	6 051	6 327	6 683	4,6	5,6

**Teollisuuden kiinteät investoinnit ja investointisuunnitelmat
vuosina 2014–2016, milj. euroa (käyvin hinnoin) ja muutosprosentit**

	2014	2015	2016	14–15 %	15–16 %
Elintarviketeollisuus	492	479	554	-2,6	15,6
Teva-teollisuus	20	21	19	7,3	-10,2
Metsäteollisuus	470	678	682	44,2	0,6
Painaminen	30	36	39	19,7	9,3
Kemianteollisuus	491	549	486	11,8	-11,4
Rakennusaineteollisuus	86	112	110	30,7	-2,3
Teknologiaeteollisuus	1 251	1 426	1 606	14,0	12,6
- metallien jalostus	255	266	282	4,3	6,2
- kone- ja metallituoteteollisuus	721	863	1 051	19,7	21,8
- elektroniikka- ja sähköteollisuus	275	297	272	8,1	-8,4
Tehdasteollisuus	2 866	3 323	3 523	16,0	6,0
Energiahuolto	1 834	1 508	1 929	-17,8	27,9
Tehdasteollisuus ja energiahuolto yhteensä	4 700	4 832	5 453	2,8	12,9

Elektroniikka- ja sähköteollisuuden kiinteät investoinnit olivat toissa vuonna arviolta vain 275 miljoonaa euroa. Viime vuonna investoinnit kasvoivat jonkin verran, mutta alkaneena vuonna ne kääntyisivät laskuun.

Kemianteollisuuden kotimaisten investointien arvo oli toissa vuonna noin 490 miljoonaa euroa. EK:n tiedustelun mukaan investoinnit kasvoivat viime vuonna noin 550 miljoonaan euroon. Tänä vuonna niiden taso painuisi jälleen vähän alle 500 miljoonan euron.

Elintarviketeollisuuden kiinteiden investointien arvo oli vuonna 2014 hieman alle 500 miljoonaa euroa. Investoinnit laskivat viime vuonna vähän, mutta tänä vuonna ne kasvaisivat noin 550 miljoonaan euroon.

Painamisala investoi Suomeen toissa vuonna noin 30 miljoonaa euroa. EK:n tiedustelun mukaan investoinnit kasvavat vuosina 2015–2016, mutta jäävät vielä matalalle tasolle. Tänä vuonna niiden arvo olisi vajaat 40 miljoonaa euroa.

Rakennusaineteollisuuden investoinnit olivat arviolta hieman alle 90 miljoonaan euroa vuonna 2014.

Viime vuonna kiinteät investoinnit kasvoivat tiedustelun mukaan noin 110 miljoonaan euroon. Tänä vuonna ne pysyisivät likimain ennallaan.

Teva-teollisuuden kiinteät investoinnit olivat toissa vuonna vain noin 20 miljoonaa euroa. Tiedustelun mukaan investoinnit jäävät myös vuosina 2015–2016 pieniksi.

Energiahuollon investoinnit olivat vuonna 2014 hieman yli 1,8 miljardin euron tasolla. Tiedustelun mukaan ne supistuivat viime vuonna noin 1,5 miljardiin euroon. Tänä vuonna investointien arvioidaan kasvavan selvästi, jolloin niiden arvo nousisi noin 1,9 miljardin euron tasolle.

Teollisuuden investoinnit suuruusluokittain

Investoinnit kasvoivat vuonna 2015 sekä kaikista pienimmissä yrityksissä että suurissa yrityksissä. Keski suurten yritysten investoinnit puolestaan olivat laskussa. Kuluvana vuonna pienten yritysten investointien arvioi-

daan supistuvan hieman, kun taas keskisuurten yritysten investoinnit kääntyisivät kasvuun.

Valtaosa tehdasteollisuuden investoinneista tehdään suurissa yrityksissä. Tilastokeskuksen mukaan yli 500 henkilöä työllistävien yritysten investoinnit olivat vuonna 2014 noin 51 prosenttia koko teollisuuden investoinneista.

Tiedustelun mukaan **pienten**, alle 50 henkilöä työllistävien yritysten investoinnit kasvoivat viime vuonna selvästi. Sen sijaan kuluvana vuonna niiden investoinnit kääntyisivät loivaan laskuun. Pienten yritysten investointien arvo oli vuonna 2014 Tilastokeskuksen tietojen mukaan noin 600 miljoonaa euroa.

Keskisuurissa, 50–249 henkilöä työllistävissä yrityksissä kiinteät investoinnit alenivat viime vuonna mutta kuluvana vuonna ne kasvaisivat noin kolmanneksella. Keskisuurten yritysten investointien arvo vuonna 2014 oli vähän yli 500 miljoonaa euroa.

250–499 henkilöä työllistävien yritysten investoinnit kasvoivat viime vuonna jonkin verran. Tiedustelun mukaan investoinnit kääntyisivät kuitenkin loivaan laskuun kuluvana vuonna. Investointien arvo oli Tilastokeskuksen mukaan toissa vuonna vähän yli 300 miljoonaa euroa.

Suurissa, yli 500 henkilöä työllistävissä yrityksissä kiinteiden investointien arvo kasvoi tiedustelun mukaan viime vuonna noin 18 prosenttia. Tänä vuonna investoinnit jatkaisivat kasvussa. Investointien arvo suurissa yrityksissä oli vuonna 2014 Tilastokeskuksen tietojen mukaan runsaat 1,4 miljardia euroa.

Teollisuuden kiinteät investoinnit suuruusluokittain vuosina 2014–2016, milj. euroa (käyvin hinnoin) ja muutosprosentit, henkilökunnan määrän mukaan jaoteltuna

	2014	2015	2016	14–15 %	15–16 %
Alle 50	601	918	796	52,6	-13,3
50–249	508	351	473	-30,8	34,6
250–499	307	338	317	10,1	-6,2
Vähintään 500	1 450	1 717	1 938	18,4	12,9
Tehdasteollisuus	2 866	3 323	3 523	16,0	6,0

Investointien tarkoitus vuonna 2016

Yleisimmäksi investointien tarkoitukseksi on kuluvana vuonna nousemassa kapasiteetin kasvattaminen. Tiedustelun mukaan 49 prosenttia tälle vuodelle suunnitelluista tehdasteollisuuden investoinneista on kapasiteettia kasvattavia.

Laajennusinvestointien kasvu on hyvin myönteistä, sillä viime vuosina niiden osuus on ollut melko matala ja kapasiteetin korvaaminen on ollut tärkein investointien tarkoitus.

Vanhaa kapasiteettia korvaavia investointeja enustetaan olevan 33 prosenttia tämän vuoden kaikista investoinneista.

Rationalisointi-investointien osuus kaikista kiinteistä investoinneista on kuluvana vuonna 13 prosenttia, ja loppuilla viidellä prosentilla investoinneista arvioidaan

olevan muita tavoitteita kuin edellä mainitut (esim. ympäristönäkökohdat).

Toimialoittain tarkasteltuna investointien tavoitteissa on havaittavissa jonkin verran eroja. Tuotantokapasiteetin lisäys on tärkein tavoite esimerkiksi metsä- ja konepajateollisuudessa sekä energia-alalla, kun taas esimerkiksi elintarvike- ja kemianteollisuudessa korvausinvestoinnit ovat suuremmat kuin laajennukset.

Kiinteiden investointien tarkoitus vuonna 2016
Investoinnit jaoteltuna käyttötarkoituksen mukaan (%)

	Kapasiteetin korvaaminen	Kapasiteetin lisääminen	Rationali- sointi	Muu tarkoitus
Elintarviketeollisuus	63	15	18	4
Teva-teollisuus	6	32	61	1
Metsäteollisuus	13	78	7	2
Painaminen	47	53	0	0
Kemianteollisuus	52	25	17	6
Rakennusaineteollisuus	28	22	35	15
Teknologia-teollisuus	42	31	19	9
– metallien jalostus	83	1	10	6
– kone- ja metallituoteteollisuus	24	41	30	5
– elektroniikka- ja sähköteollisuus	31	42	13	14
Tehdasteollisuus	33	49	13	5
Energiahuolto	25	59	8	8

Investointeihin vaikuttavat tekijät vuosina 2015–2016

Euroopan komission suhdannetiedustelujärjestelmään kuuluvissa investointikyselyissä kartoitetaan myös investointeihin vaikuttavia tekijöitä.

Teollisuuden investointipäätöksiin vaikuttaneista tekijöistä tärkein oli **vuonna 2015** kysyntä. Myös tekniset tekijät mainittiin yleisinä investointien ajureina.

Vuonna 2016 kysyntä ja tekniset syyt ovat edelleen tärkeimpiä investointipäätösten perusteita. Arviot investointeihin vaikuttavista tekijöistä eivät ole kokonaisuutena juuri muuttuneet.

Investointeihin vaikuttaneet tekijät vaihtelevat jonkin verran **toimialoittain** (liite 2). Rajoitteita investoinneille koettiin ennen kaikkea painoalalla ja teknologiateollisuudessa.

Teollisuuden investointeihin vaikuttavat tekijät 2015
Tekijät jaoteltuna vaikutuksen voimakkuuden mukaan (%)

	Vaikuttaa paljon	Vaikuttaa vähän	Ei vaikuta	Rajoittaa vähän	Rajoittaa paljon	Ei vastausta
Kysyntä	44	47	7	2	0	0
Rahoitus tai odotettu voitto	26	61	11	2	0	0
Tekniset tekijät	39	54	7	0	0	0
Muut tekijät	19	57	24	0	0	0

Teollisuuden investointeihin vaikuttavat tekijät 2016
Tekijät jaoteltuna vaikutuksen voimakkuuden mukaan (%)

	Vaikuttaa paljon	Vaikuttaa vähän	Ei vaikuta	Rajoittaa vähän	Rajoittaa paljon	Ei vastausta
Kysyntä	36	57	6	1	0	0
Rahoitus tai odotettu voitto	17	69	10	4	0	0
Tekniset tekijät	31	61	8	0	0	0
Muut tekijät	14	60	26	0	0	0

Investoinnit ulkomaille vuosina 2005–2015

Ohessa on esitetty EK:n Investointitiedustelun mukaiset tehdasteollisuuden yhteenlasketut investointimenot Suomesta ulkomaille vuosina 2005–2015.

Investoinneiksi luokitellaan tiedustelussa myös yritysostot, mikäli kohteesta on hankittu vähintään 10 %:n osuus osakkeista ja äänivallasta.

Investointimenot Suomesta ulkomaille olivat tiedustelun mukaan vuonna 2015 hieman alle 1,5 miljardia euroa. Viime vuonna ulkomaille suuntautuneet investointimenot jäivät melko matalalle tasolle. Investointimenojen vuotuinen vaihtelu on kuitenkin voimakasta mm. yrityskauppojen ajoittumisen vuoksi.

Toimialoitain tarkasteltuna ulkomaisia investointeja ovat tehneet pääosin teknologia-, metsä- ja kemianteollisuuden yritykset. Muiden toimialojen ulkomaiset investoinnit ovat näihin verrattuna pieniä.

Teollisuuden henkilökunta Suomessa ja ulkomailla

Tilastokeskuksen julkistaman tilaston “Suomalaiset tytäryritykset ulkomailla” mukaan suomalaiset teollisuuskonsernit työllistivät ulkomailla noin 345 000 henkeä vuonna 2013.

EK:n tiedustelun mukaan suomalaisten teollisuuskonsernien ulkomaisten tytäryritysten henkilökunnan määrä kasvoi hitaasti sekä vuonna 2014 että 2015. Tiedustelun arvion mukaan henkilökunnan määrä ulkomaisissa tytäryrityksissä oli vuonna 2015 noin 364 000 työntekijää.

Tilastokeskuksen kansantalouden tilinpidon mukaan teollisuusyritykset työllistivät vuonna 2013 kotimaassa vajaat 353 000 henkilöä, eli kotimainen ja ulkomainen henkilöstö olivat samaa suuruusluokkaa. Henkilökunnan määrä laski vuonna 2014 noin kolmella prosentilla 342 000 työntekijään. Investointitiedustelun arvion

**Teollisuusyritysten investointimenot ulkomaille vuosina 2010–2015, milj.euroa
(sisältäen yritysostot, joilla on hankittu vähintään 10 % omistusosuus)**

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ulkomaat yhteensä	1 595	3 173	1 499	2 881	1 218	1 473

mukaan kotimainen henkilöstö väheni hieman myös viime vuonna.

Ulkomailla työskentelevän henkilöstön osuus suomalaisten teollisuusyritysten koko henkilöstöstä on tällä hetkellä hieman yli puolet.

Selvästi eniten ulkomailla työskentelevää henkilöstöä on teknologiateollisuudessa. Ulkomaisen henkilöstön osuudella mitattuna myös metsä- ja kemianteollisuus ovat voimakkaasti kansainvälistyneitä toimialoja. Muilla teollisuuden toimialoilla ulkomaisen henkilöstön osuus jää selvästi matalammaksi.

Tilastokeskuksen mukaan suomalaiset **teknologia-teollisuuden** konsernit työllistivät ulkomailla vuonna 2013 noin 239 000 henkilöä. EK:n tiedustelun mukaan määrä kasvoi jonkin verran vuosina 2014–2015. Arvio ulkomailla työskentelevän henkilöstön määrästä vuonna 2015 on noin 258 000 työntekijää.

Tilastokeskuksen lukujen mukaan teknologiateollisuuden osuus suomalaisten teollisuuskonsernien kaikesta ulkomailla työskentelevästä henkilöstöstä oli vuonna 2013 noin 69 prosenttia.

Metsäteollisuusyritysten ulkomaisissa tytäryrityksissä työskenteli Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2013 noin 46 000 työntekijää. EK:n tiedustelun mukaan ulkomailla työskentelevän henkilöstön määrä pysyi käytännössä ennallaan vuosina 2014–2015.

Kemianteollisuudessa ulkomaisen työvoiman määrä oli vuonna 2013 hieman alle 30 000 henkilöä. EK:n tiedustelun mukaan määrä kasvoi vuosina 2014–2015 noin 32 000 henkilöön.

Muilla teollisuuden toimialoilla ulkomaisen henkilöstön määrä laski tiedustelun mukaan jonkin verran sekä vuonna 2014 että 2015. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2013 näiden toimialojen ulkomaisissa tytäryrityksissä oli noin 30 000 työntekijää.

Tiedustelumenetelmä

Julkaisussa esitetyt luvut ulkomaisesta henkilökunnasta pohjautuvat Tilastokeskuksen vuodelle 2013 julkaisemiin tilastolukuihin, joita on jatkettu vuosille 2014–2015 EK:n Investointitiedustelusta saaduilla muu-

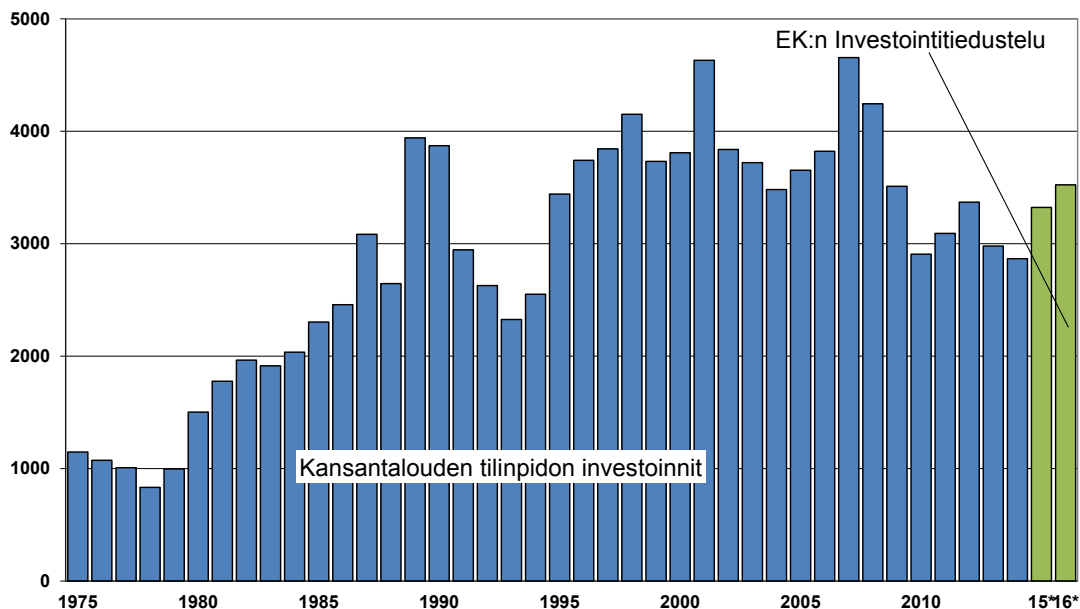
tosprosentteilla.

Tilastokeskuksen tilasto on esitetty tiedotteessa ”Suomalaiset tytäryhtiöt ulkomailla 2013”. Aihepiirin tilastointi siirtyi Suomen Pankilta Tilastokeskukselle vuonna 2007. Siirtymisen yhteydessä myös tilastointimenetelmiä on muutettu jonkin verran. Nyt henkilökunta esitetään jaoteltuna konsernin päätoimialan eikä yksittäisen tytäryrityksen mukaan. Tämä jako kuvaa aiempaa paremmin kehitystä Suomen elinkeinoelämän ja konsernitason näkökulmasta.

**Suomalaisten teollisuusyritysten henkilökunta kotimaassa ja ulkomailla
vuosina 2013–2015, lukumäärä ja prosenttimuutokset**

	2013	2014	2015	13–14 %	14–15 %
Metsäteollisuus					
-Kotimaassa	44 400	42 100	40 900	-5,2	-2,9
-Ulkomailla	46 100	45 100	46 100	-2,2	2,2
-Yhteensä	90 500	87 200	87 000	-3,6	-0,2
Kemianteollisuus					
-Kotimaassa	34 300	33 800	33 200	-1,5	-1,9
-Ulkomailla	29 600	31 700	31 900	7,2	0,7
-Yhteensä	63 900	65 500	65 100	2,5	-0,6
Teknolohiateollisuus					
-Kotimaassa	184 800	178 500	176 100	-3,4	-1,3
-Ulkomailla	239 200	248 600	258 000	3,9	3,8
-Yhteensä	424 000	427 100	434 100	0,7	1,6
Muu teollisuus					
-Kotimaassa	90 000	87 700	85 900	-2,6	-2,0
-Ulkomailla	30 000	29 400	28 000	-2,1	-4,7
-Yhteensä	120 000	117 100	113 900	-2,4	-2,7
Koko tehdasteollisuus					
-Kotimaassa	353 500	342 100	336 100	-3,2	-1,8
-Ulkomailla	344 900	354 800	364 000	2,9	2,6
-Yhteensä	698 400	696 900	700 100	-0,2	0,5

Tehdasteollisuuden kiinteät investoinnit, milj. euroa (käyvin hinnoin)

Investointitiedustelun luvut eivät ole suoraan verrannollisia kansantalouden tilinpidon mukaisiin investointilukuihin. Keskeinen syy on se, että EK:n tiedustelussa investoinnit raportoidaan kuluksi niiden valmistumisasteen eli "kassavirran" mukaisina.

Tilastokeskus puolestaan tilastoi kone- ja laiteinvestoinnit niiden valmistusajankohdan perusteella, jota ennen ne lasketaan varastoihin. Tilastointitapojen ero voi olla tuntuva etenkin suurissa pitkäkestoisissa investoinneissa.

Liite 2

Teollisuuden investointeihin vaikuttavat tekijät vuonna 2015

Tekijät jaoteltuna vaikutuksen voimakkuuden mukaan, (%)

	Vaikuttaa paljon	Vaikuttaa vähän	Ei vaikuta	Rajoittaa vähän	Rajoittaa paljon	Ei vastausta
ELINTARVIKETEOLLISUUS						
Kysyntä	60	38	0	1	1	0
Rahoitus tai odotettu voitto	4	92	4	0	0	0
Tekniset tekijät	85	13	2	0	0	0
Muut tekijät	6	30	64	0	0	0
TEVANAKE						
Kysyntä	2	82	13	0	3	0
Rahoitus tai odotettu voitto	3	89	5	3	0	0
Tekniset tekijät	2	6	92	0	0	0
Muut tekijät	1	15	84	0	0	0
METSATEOLLISUUS						
Kysyntä	21	78	1	0	0	0
Rahoitus tai odotettu voitto	6	93	0	1	0	0
Tekniset tekijät	8	91	1	0	0	0
Muut tekijät	1	97	2	0	0	0
PAINAMINEN						
Kysyntä	36	44	0	0	19	0
Rahoitus tai odotettu voitto	0	42	38	19	0	0
Tekniset tekijät	65	34	0	0	0	0
Muut tekijät	0	63	36	0	0	0
KEMIANTEOLLISUUS						
Kysyntä	78	18	4	0	0	0
Rahoitus tai odotettu voitto	67	30	3	0	0	0
Tekniset tekijät	83	15	2	0	0	0
Muut tekijät	66	24	10	0	0	0
RAKENNUSAINETEOLLISUUS						
Kysyntä	47	28	17	8	0	0
Rahoitus tai odotettu voitto	12	63	21	0	4	0
Tekniset tekijät	19	79	2	0	0	0
Muut tekijät	8	75	17	0	0	0
TEKNOLOGIATEOLLISUUS						
Kysyntä	42	29	24	5	0	0
Rahoitus tai odotettu voitto	24	27	41	8	0	0
Tekniset tekijät	29	44	27	0	0	0
Muut tekijät	3	30	67	0	0	0
TEOLLISUUS						
Kysyntä	44	47	7	2	0	0
Rahoitus tai odotettu voitto	26	61	11	2	0	0
Tekniset tekijät	39	54	7	0	0	0
Muut tekijät	19	57	24	0	0	0

Liite 3

Teollisuuden investointeihin vaikuttaneet tekijät vuonna 2016

Tekijät jaoteltuna vaikutuksen voimakkuuden mukaan, (%)

	Vaikuttaa paljon	Vaikuttaa vähän	Ei vaikuta	Rajoittaa vähän	Rajoittaa paljon	Ei vastausta
ELINTARVIKETEOLLISUUS						
Kysyntä	63	35	1	1	0	0
Rahoitus tai odotettu voitto	5	91	3	0	1	0
Tekniset tekijät	75	20	5	0	0	0
Muut tekijät	4	31	65	0	0	0
TEVANAKE						
Kysyntä	6	91	0	0	3	0
Rahoitus tai odotettu voitto	4	88	5	0	3	0
Tekniset tekijät	3	6	91	0	0	0
Muut tekijät	0	0	100	0	0	0
METSÄTEOLLISUUS						
Kysyntä	14	85	1	0	0	0
Rahoitus tai odotettu voitto	3	96	0	1	0	0
Tekniset tekijät	4	95	1	0	0	0
Muut tekijät	1	97	2	0	0	0
PAINAMINEN						
Kysyntä	57	28	0	0	14	1
Rahoitus tai odotettu voitto	3	28	54	14	0	1
Tekniset tekijät	51	48	0	0	0	1
Muut tekijät	3	43	54	0	0	0
KEMIANTEOLLISUUS						
Kysyntä	69	28	2	1	0	0
Rahoitus tai odotettu voitto	51	45	3	1	0	0
Tekniset tekijät	76	22	2	0	0	0
Muut tekijät	68	19	13	0	0	0
RAKENNUSAINETEOLLISUUS						
Kysyntä	19	55	24	2	0	0
Rahoitus tai odotettu voitto	19	66	9	6	0	0
Tekniset tekijät	24	73	3	0	0	0
Muut tekijät	5	85	10	0	0	0
TEKNOLOGIAEOLLISUUS						
Kysyntä	41	35	19	5	0	0
Rahoitus tai odotettu voitto	22	28	37	12	0	0
Tekniset tekijät	31	44	25	0	0	0
Muut tekijät	3	33	64	0	0	0
TEOLLISUUS						
Kysyntä	36	57	6	1	0	0
Rahoitus tai odotettu voitto	17	69	10	4	0	0
Tekniset tekijät	31	61	8	0	0	0
Muut tekijät	14	60	26	0	0	0

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

PL 30 (Eteläranta 10), 00131 Helsinki • Puhelin 09 420 20
Faksi 09 4202 2299 • www.ek.fi

Raportti internetissä:
www.ek.fi

Lisätietoja:

Johtava ekonomisti
Penna Urrila
Puh. 09 4202 2606
etunimi.sukunimi@ek.fi

Ekonomisti
Jouko Kangasniemi
Puh. 09 4202 2608
etunimi.sukunimi@ek.fi

EK 2016